

ST. — NO. 1531. Entered as second-class matter, December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1893.

CHICAGO, ILL., 13. JANUARJA (January 13), 1937.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LETO—VOL. XXXII.

PROGLAS EKSEKUTIVE JSZ NAŠEMU DELAVSTVU

INDUSTRIALNE UNIJE IN NAŠA POLITIČNA AKCIJA

Posebne naloge naših klubov, kulturnih in podpornih društev Prosvetne matice

Važnost krajevnih konferenc.—Delo članov JSZ
v drugih organizacijah. — Agitacija za naš tisk

SLOVENSKI in drugi jugoslovanski delavci v Zed, državah imamo poleg splošnih svoje posebne probleme, kakor jih imajo delavci vseh drugih narodnosti v tej deželi. Vsi ti posebni problemi pa so v glavnem kulturnega značaja in vprašanje boja za obstanek naših prosvetnih in drugih organizacij časopisov. Ekonomika in politična vprašanja pa so skupna — to je — za vse delovno ljudstvo te dežele enako važna, ne glede na narodnostno pripadnost.

Izkoriščevalci ne poznavajo mej med deželami, ne med delavci različnih narodnosti, ne med narodi. Slovenskega delavca izrabljajo prav tako, kakor domačina beločoka in zamorca, Angleža, Poljaka, Nemca ali kogar si budi, ki je dovolj zdrav za garančijo in donašanje dobičkov. Profit je delodajalcem v edini motiv. Prav radi tega pa so interesi delavcev v borbi zoper izkoriščanje ne samo mednarodnega značaja, ampak tudi vseposod temeljno enaki.

PREDSEDNIKE VOLITVE L. 1936 IN NJIH NAUK

V znamenju boja razrednih interesov so se vrstile tudi predsedniške volitve, vzlič temu, da sta si stale nasproti dve kapitalistični stranki druga proti drugi. Socialisti smo delavce svarili, da lepe obljube in milozvočni govorji po radiu, ne glede, kako polni so lepih obetanj, ne bodo odpravili vzrokov, radi katerih je milijone delavcev v pomanjkanju, in vsi pa v večni negotovosti v borbi za preživljajanje. Laho je ena kapitalistična stranka pripravljena nuditi delavcem več drobtin kakor druga, ampak temelj socialnih krivic ostane, ne glede, katera je na krmilu.

Problem brezposelnosti je nerešen. Stotisočne družin — dobrih družin — se uničujejo radi nje. Vse dosedanje metode so le sredstvo, da se jih ohrani pri življaju — drugega nič.

Vzlič je nerazveljavljjenim socialnim zakonom, kot je npr. Wagnerjeva postava, s katero je kongres menil regulirati odnosje med delavci in delodajalci v korist prvih, vidimo, da je razredni boj — kakorkoli je to označba borbe zopra bodisi industrialcem, bankirjem, ravnateljem in birokraciji v strokovnih unijah, danes v tej deželi razplamten bolj kot kdajkoli v prešlih par desetletjih.

PREOBRAZITV V UNIJSKEM GIBANJU

Delavstvo v velikih industrijah se je več kot naveličalo čakanja pomoči s strani strokovnih unij, pa se je raditega radevolje odzvalo kampanji odbora za industrialno organizacijo, katera stremi združiti delavce v masnih obratih v industrialno unijo, neglede na stroke.

Ekssekutiva J. S. Z., ki je nastopila svoj termin po prešlih zboru JSZ in bila izvoljena na splošnem glasovanju članstva, izjavila, da je stodostotno na strani akcije za organiziranje delavcev v industrialne unije. Enako stališče so zastopale prejšnje ekssekutive, toda ker ni bilo sličnih akcij, vsaj ne v tolitski meri, kakor danes, je bila takтика JSZ v tem pogledu zoglj teoretične, oziroma vzgojne veljave.

Danes pa je situacija drugačna, ker se je ameriško delavstvo v masah zavzelko za industrialno obliko unij. Naša dolžnost je, da smo v tej akciji aktivni in da širimo med članstvom unij socialistične ideje. Le unije z močno socialistično ideologijo imajo jamstvo za uspevanje. Ako te ni, postanejo posest male skupine birokratov, ki razpolagajo z njimi po svoji mili volji največ sebi v korist.

ZA UNIJSKO GIBANJE

V sedanjem kampanji za organiziranje delavcev v avtni, je-klarski in v drugih masnih industrijah, nudi ekssekutiva JSZ, in je pripravljena nuditi, vse mogoče sodelovanje, bodisi s pomočjo svojega glasila, članov in klubov JSZ ter somišljenikov širok dežela.

Naš smoter je izboljšavanje življenskih razmer delovnega ljudstva. Toda izkoriščevalci niso voljni dati prostovoljno niti

Nova židovska sek- cija soc. stranke

V lanskem razkolu se je židovska federacija ločila od socialistične stranke in se pridružila social-demokratski federaciji. Veliki odstotek njenega članstva pa je ostal zvest soc. stranki. Ustanovili so si nove klubske in na svoji prvi konferenci v začetku tega meseca so jih združili pod imenom "Židovska sekacija ameriške socialistične stranke".

Baker ima dobre čase

Vsled zahtev muncijiske industrije ima ameriški baker spet tako izborn trg, da se redniki družbe kar smejejo vsled velikih prilik za dobičke.

Vso industrijo se organizira z vidika, da se jo lahko preko noči vpreže v vojne namene.

Manj za dobrine življenja, zato da je več za topove

Tekma v oboroževanju ni bila v mirnem času še nikdar bolj pod pritiskom vlad prilevega kakor je danes. Za jačanje vojne sile so države po svetu potrošile lani približno trikrat več kakor pa v oboroževalni tekmi leta 1914, ko so drle vojne enako nasproti kakov drve danes. Te podatke poroča po statistiki, ki je izšla v Berlinu, ameriški časnik Wallace R. Deuel.

Vsa prometna poto se grade s stališčem strategične vrednosti v slučaju vojne. Marsikaka železnica je bila zgrajena zoglj ali pa edino s tega stališča.

Vso industrijo se organizira z vidika, da se jo lahko preko noči vpreže v vojne namene.

Tudi poljedelstvo se bolj in vašo svobodo in obrambo je boljše, da izdamo več za topove in manj za maslo," je rekel Nemec Hitlerjev ministr Goering.

In res kupuje ljudstvo vsega manj kakor nekoč, poroča omenjeni časnikar iz nemškega glavnega mesta. Kupuje manj masla, manj mesa, manj obaval, manj zdravil, manj kruha in manj drugih potrebitčin ne samo v Nemčiji, ampak povsod v Evropi, Aziji in drugje, kjer žre državne dohodek oboroževanje in nalaga nove in nove davke. Vlade hranijo tudi na soljanem prebivalstvu, zato da je več za letala, vojne ladje in topove.

Dežele blazne v pripravah, da pokončajo druga drugo, a si ne morejo pomagati, ker imajo opraviti z dvema diktatorjem, ki imata nad državo in ljudstvom absolutno moč, kakršne ni imel v takem obsegu še noben vladar. Vse ljudstvo sta organizirala v vojne namene. Oba poveličujeta vojno. Oba z njim neprestano prebita in začela jo bosta kjer in kadar se bo njima zazdelo. Voda jo v miniaturi v Španiji. Eden je imel svojo privatno ropanko vojno v Afriki. Drugi se pripravlja za osvojitev kolonij. Svetovni mir je smrtno nevarno bolan. Vsak trenutek lahko izdihne.

Borba delavcev v avtni industriji skušnja v akciji za organiziranje milijonov "nepoklicnih delavcev"

Ameriška Delavska Federacija s svojimi "zvestimi" unijami v javnih vlogi. — Kapitalistično časopisje polno zavijanj

Organizirati delavce, ali voditi stavko v tako komplieiranem industrialnem omrežju, kot ga kontrolira General Motors korporacija, ni niti z daleč lahkha nalog. General Motors je perfektna organizacija. V njenu imenu govorita samo dva glavna ravnatelji, ki sta glavarja nad več kot sto tisoč delavcev v njuni službi. Jecklarski trust, ameriška trgovska komora, vse lokalne zveze industrijev. Henry Ford, bankirji, politični veljaki, sodniki itd. so jima pripravljeni nuditi vse mogoče sodelovanje. Najboljše plačani "delavci" v njuni službi so špijoni, provokatorji in drugi, ki so najeti, da onemogočijo organiziranje delavcev v tem delu dolgotrajne skušnje in organizacijo.

Ako se gibanje za zgraditev skupne delavske stranke, ne glede, kako se bi imenovala, toda če jo bodo ustavljali elementi, ki bi ji dali zoglj delavsko ime, ne pa program, ki se bi temeljito razlikoval od programa kapitalističnih strank, tedaj bomo zoper tako gibanje. Delavstvo ima pridobiti na političnem polju le, ako se izreče proti taktiki oportunističnih politikov in si osvoji program, temelječ na socialističnih načelih.

V gibanju za neodvisno delavsko politično akcijo naše delavstvo lahko veliko storiti, ker ima za seboj v tem delu dolgotrajne skušnje in organizacijo.

Ako se gibanje za zgraditev velike farmarske-delavske stranke pojavi bodisi letos ali v bližnji bodočnosti, se mu bodo poleg dobro mislečega delavstva pridružili tudi številni oportunisti vseh vrst, kakor se v tej deželi pridružijo vsakemu gibanju, ki nagloma zraste. Naloga in dolžnost socialističnih delavcev v tem slučaju bo, da bodo vse take tipe delavcem predstavili v pravi luči in jih izolirali, predno bi mogli škodovati. Prav radi tega pa so močne socialistične postojanke potrebne, ne samo v stranki, ampak še posebno med delavci po sameznih narodnostih.

KLUBI J. S. Z.

Naši klubovi so v tem oziru storili že ogromno dela. Naloge pred njimi pa so enako velike in težavne. Zmagovali jih bodo, a v ta namen moramo pridobiti v pomoč sedanjam novih članov, kajti dela je za sedanje veliko preveč. Somišljenikom, ki se zavedajo važnosti, ki jo imajo na polju raznih aktivnosti klub J. S. Z., klicemo: Pristopite vane! Kjer klubov J. S. Z. še nij, ustanovite! To je sicer delo in pomeni stroške in požrtvovljnost, toda brez teh svojstev je uspešno delavsko gibanje nemogoče. Upoštevajmo to resnico vsi in se uprimo, da bo naš pokret dobil zaham, ki mu pripada.

NAŠE DELO NA PROSVETNEM POLJU

Ena naših največjih nalog med našim ljudstvom je delo na prosvetnem polju. Ako ga ne bomo vršili v idejnem delavskem smislu mi, ga ne bo nikče drugi namesto nas. Ovire so skorodne nempremoglive, a so vendar premostljive povsod, kjer je dovolj velika skupina zavednih delavcev, ki so pripravljeni negovati naše aktivnosti i v tem oziru. Potrebujemo več kulturnih prireditev v delavskem duhu; več in boljših delavskih pevskih zborov; več predavanj; več čitalnic; več razumevanja za proletarsko kulturo! Sodruži in sodružice, vse smo pozvani, da izvršimo kolikor največ mogoče i na tem polju našega udejstvovanja.

KONFERENCE KLUBOV JSZ IN DRUSTEV PROSVETNE MATICE

Krajevne centrale, katerim pripadajo klubi JSZ, podprtih na društva, kulturne enote, slovenski domovi in druge skupine, ki so včlanjene v Provenčni matici, nudijo najboljšo priliko za uspešno delo na prosvetnem polju in tudi v drugih akcijah v korist delovnega ljudstva. Apeliramo na klube in društva, da zgrade v teh konferenčnih enotah organizacije, ki bodo v stanju storiti veliko več kot pa le obdržavati sestanke od časa do časa.

NAŠE PUBLIKACIJE

Vsako gibanje se mora za svoje razglasjanje in za širjenje svojih idej opirati predvsem na svoje časopise. J. S. Z. in Pro (Nadaljevanje na 3. strani.)

pise in pošiljajo družbenemu vodstvu in celo Rooseveltu izjave proti — uniji! Zahtevajo, da naj obrat ohrani, ker so pripravljeni delati pod njenimi pogoji. V masnih obratih, kot je avtni, v katerih unije v velikem obsegu še niso nikoli imeli, je delavec težko nagloboma vzgojiti zanjo. V kampanji za organiziranje "navadnih" delavcev.

Zastopniki vlade, michiganški govorji Murphy, župani in šerifi v stavkovnih okrajih, tudi nastopajo z vso mogočo opreznostjo, da se ne zamerijo mogočni kompaniji. Delavci niso še trdno organizirani, nima svojega časopisa in politično so še vedno v demokratični deloma v republikanski stranki, pa se politični veljaki nič ne boje, da se bi njim zamerili. Tudi ako se jim — do prihodnjih volitev jih bodo že kako premotili, da bodo zopet glasovali za kandidate, kakršne podpirajo v demokratiski in v republikanski stranki ravnatelji General Motors korporacije.

Boj avtnih delavcev v sedanjem sporu je zgodovinske važnosti, kajti od njegovega izida je veliko odvisno, kako bo do izšli bodoči boji industrialnih unij, pred vsem borba, ki se pripravlja v jeklarski industriji. Naloga in dolžnost vseh zavednih delavcev je, da so na fronti in da s svojimi argumenti grade med tovarisci navdušenje za unijo in razumevanje težav, ki jih ima v tej borbi. S takimi delavci je veliko ložje izvajevati zmag, kot pa oni, ki zagore, kakor slama in se nato pogrenejno v staro brezbržnost, zabavljajo in malodušnost.

Holmesov pacifizem

John Haynes Holmes je eden najslavitejših ameriških pacifistov. On nasprotuje pošiljanju prostovoljcev v Španijo, neglede kateri strani, dasi so njegove simpatije z lojalisti. On smatra, da je bil tudi polekajni Debs pacifist. Njegov menite je pravilno le v toliko, da je bil Debs odločen na sprotnik vojne, ni pa bil pacifist v razrednem boju. Ko so premogarje v Arkansusu napadali nasilneži, da jih stroj v stavki, jih je Debs I. 1914 pozival, da se naj oboroži s puškami in si nabavijo krogelj, kajti proti nasiljil jim ne ka-

že drugega "kakor da se bore s silo." Tudi v mnogih drugih slučajih je Debs rabil v boju za socialno pravčnost popolnoma drugačen jezik kakor pacifisti.

Akcijo newyorških socialistov za ustanovitev Debsove brigade se lahko kritizira in grajal je tudi glavni urad soci. stranke, ne zato, ker so jo ustanovili, ampak radi tega, ker jo je začela newyorška stranka na svojo roko. Ampak delavskemu gibanju in španškim lojalistom niso storili s tem nikake škode.

DOHODKI LJUDI KI DELAVCEM ODREKAJO PRAVICO DO UNIJE

Sodnik Edward D. Black v Michiganu, ki je izdal nedavno drastično sodno prepoved proti aktivnostim unije avtnih delavcev, poseduje 3,665 delnic General Motors korporacije, ki so vredne po sedanji ceni nad dve sto tisoč dolarjev. Bertha B. Black na istem naslovu jih ima 80. Ali je sodnik Black na svoji plači toliko prihranil, da je lahko vložil par sto tisoč dolarjev v delnice? Ali pa mu jih je družba morda podarila, kar se čestokrat dogaja? Dejstvo je, da je sodnik Black svojo autoriteto v boju za uničene unije izrabil in izdal odlok, kakršnega so že zelo ravnatelji omenjene korporacije. Njen predsednik Alfred P. Sloan Jr. ima blizu \$400,000 plače na leto in podpredsednik Wm. S. Knudsen \$325,000. Njuna glavna naloga je preprečiti organiziranje avtnih delavcev v unijo in prisegata, da je ne bosta priznala pod nobenim pogojem. Ampak če bodo delavci vztrajni in složni, se bodo mogotci pri General Motors moralni premisliti.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.50; za četr leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedenja.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager.....John Ral Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

CHICAGO, ILL.

2301 S. Lawndale Ave.
Telephone: ROCKWELL 2664.

Ameriška neutralnost v španskem konfliktu koristi fašizmu

Novemu ameriškemu kongresu se je silno mudilo sprejeti resolucijo za neutralnost Zed. držav v civilni vojni v Španiji, zato, da je ustavil iz ameriških luk odvažanje muncije in letal španskim lojalistom. Resolucija prepoveduje pošiljanje vojnih potreščin v Španijo bodisi iz ameriških luk, preko Mehike ali na kakršen koli drugi način. Španska vlada je kupila tu za blizu \$10,000,000 aeroplakov in muncije, toda odšla je samo ena ladja s tem blagom, predno je bila resolucija podpisana. Ostalega ne sme odpeljati.

Fašisti v Španiji zlagata z orožjem in vsem vojnim materialom Nemčijo in Italijo. Associated Press poroča iz Berlinja v depeši z dne 9. januarja, da so nacijski potrošili v podpiranju rebelov v Španiji \$180,000,000. V Španiji je v fašistični armadi od 15,000 do 25,000 nemških "prostovoljev" z vso mogočo vojno opremo. Nove nemške čete še vedno prihajajo. Mussolini ima v Španiji tisoče vojakov. Nemčija in Italija smeta kupovati muncijo v Zed. državah in jo pošiljati potem fašistom v Španijo, ako hočeta, ker nista "uradno" zapletena v vojno.

Prej so lojalisti dobivali precej potreščin za svojo armado iz Mehike. Zdaj je tudi ta pomoč odpravljena, ker Mehika potrebenega blaga sama ne producira. Njena muncijeska industrija je neznatna. Veliko potreščin dobivajo lojalisti iz Francije, toda jih morajo preko francoske meje utihotapljiti, ker je Francija strogo neutralna. Isto tako Anglija. Vlada v Londonu je že pred tedni prepovedala angleškim družbam prodajati muncijo komurkoli v Španiji. Rusija pomaga lojalistom, ali tudi njena pomoč ni odprtta. Fašisti na drugi strani pa imajo odprto pomoč Portugalske, Nemčije in Italije.

V svojem govoru pred kongresom prošli teden je predsednik Roosevelt slavlil demokracijo in zagotavljal, da demokratične dežele lahko prospevajo in rešujejo kakršnekoli probleme z demokratičnimi metodami. Poudarjal je, da se mora demokracija uveljaviti pred svetom, a istočasno je urgiral kongres, naj sprejme ko hitro mogoče resolucijo za neutralnost v Španiji. To je kongres storil še isto popolden.

Edgar Ansel Mowrer je naslednjini dan brzojavil iz Pariza, da je storil predsednik Roosevelt demokraciji slabo uslužbo, kajti on in njegov kongres sta onemogočila ameriško pomoč ustavnim španskim vladam, ki se bori za obvarovanje demokracije. Izgleda, da je edino stremljenje demokratičnih dežel z ozirom na Španijo prizadevanje, da ne store ničesar, s čemer bi se zamerile Mussolini in Hitlerju. Popuščajo jim toliko, da s tem ogražajo svoje lastne interese. V Parizu in Londonu se bodo s časoma morda zdramili, da je demokratična Španija socialistično vlado zanj in njune vnanje pozicije (kolonije) boljša, kakor pa fašistična Španija, ki bi postala Hitlerjeva kolonija. Če se to zgodi, bo konec francosko-angleške premoči na Sredozemskem morju in na afriškem kontinentu, kajti Hitlerjev treći rajh bi Španijo, njen Moroko in otoke porabil za svoje najvažnejše strategične točke v imperialističnem prodiranju. Če že noče pomagati španskim lojalistom ameriška vlada, bi jim moral vsej francoski in angleški, ker bi s tem varovalo le koristi svojih dežel. Ampak bojita se Hitlerja. Kapitalizem vseh držav pa se boji — socialistične Španije!

Tudi duhovščina na Češkem v ofenzivi proti "komunizmu"

Katoliška duhovščina na Čehoslovaškem je izdala na vse katoličane v republiku poziv, da naj pomagajo v boju cerkve proti "komunizmu", ki je nevaren vsemu svetu in krščanstvu ter njegovi civilizaciji posebej.

Svoj apel so poslali v objavo tudi češkim in slovaškim katoliškim listom v Zed. državah in drugod v inozemstvu. Apel na katoličane sta podpisala dva kardinala in vsi škofje ter nadškofje na Češkem.

Cehoslovaka je v zavezništvu z Rusijo, da se v slučaju nemškega napada skupno branita. Nova sovjetska ustava jamči svobodo verstva v vseh krajih prostrane USSR. Komunistične stranke v drugih deželah flirtajo danes tudi s cerkvenimi skupinami in na zborovanja svojih podružnjih organizacij vabijo za govornike tudi "napredne" duhovnike.

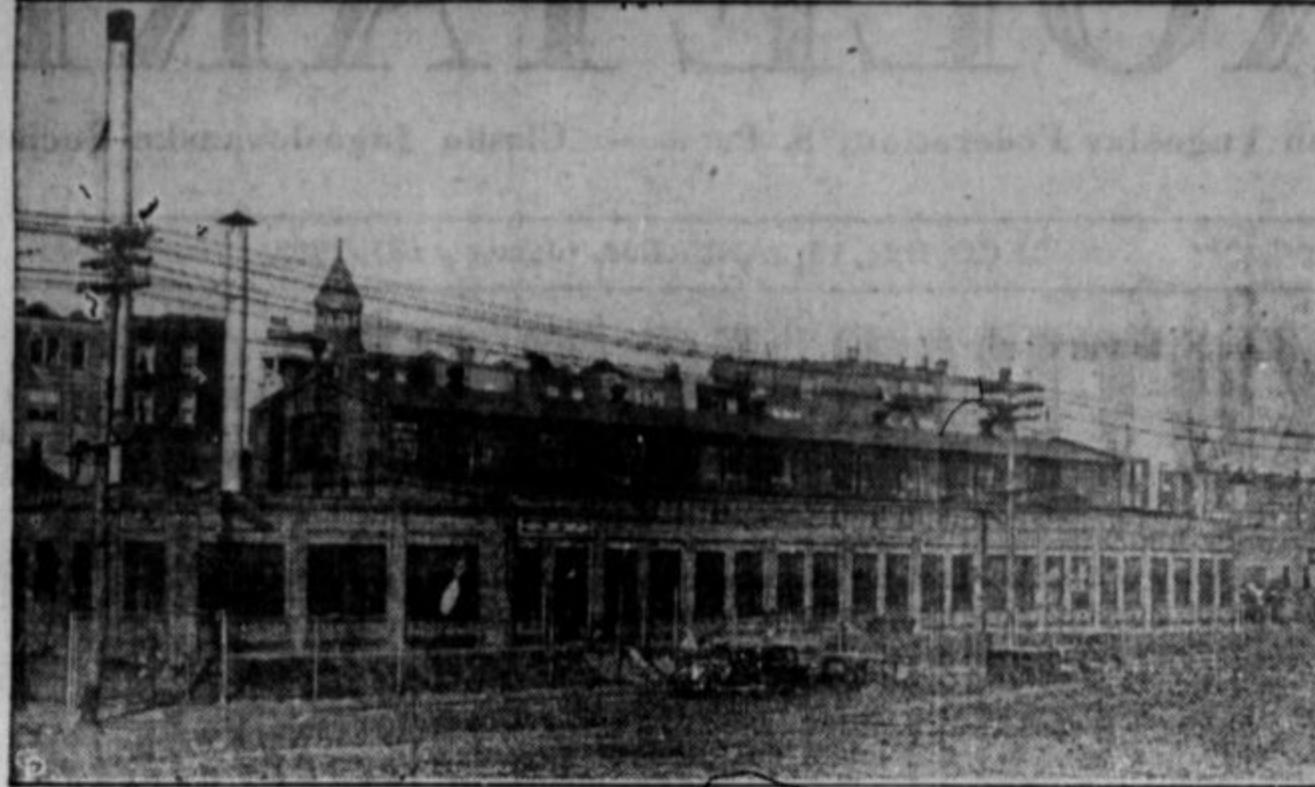
Čemu potem ta velika ofenziva katoliške cerkve "proti komunizmu"?

Kakor je trditev nemške in japonske vlade, da sta sklenile zavezništvo z edinim namenom boja proti "komunizmu", le pretvezo, tako je tudi cerkvi geslo boja proti komunizmu le maska, da zakrije svoj pravi namen. Njen boj je v resnici boj za fašizem. Naperjen je proti vsemu delavskemu gibanju. Cerkve je za svetost privatne svojine prav tako kakor Morgan in Rockefeller v to svetost branil z vsemi mogočimi sredstvi, tudi s civilno vojno, če ni drugače. Poslednji dokaz je Španija. Pred njo Mehika. Tudi če bi komunisti v Rusiji dali cerkvi še toliko svobode, katoliška hierarhija bo boj proti "komunizmu" nadaljevala radi svoje in svojih bogatih podpornikov privatne svojine.

Industrija, ki ne pozna nadprodukcijs

Muncijeska industrija je edina na svetu, ki ni imela krize in v nji ne bo nadprodukcijs, dokler bo obstojal kapitalistični sistem.

AMERIŠKA "NEVTRALNOST" JE POMOČ HITLERU

Na sliki je tovarna Vimalert Co. v Jersey Cityju, v kateri je španska vlada naročila za par milijonov dolarjev aeroplanev. Kongres, ki ga kontrolira predsednik Roosevelt, valed ogromne večine demokratske stranke v njemu, pa se je žuril in že drugi dan svojega zasedanja sprejel resolucijo proti pošiljanju vojnih potreščin v Španijo. Posrečilo se je samo eni ladji, naloženi z letali in muncijo, da je odšla predno sta Roosevelt in Garner resolucijo podpisala, da je postala zakon. Španska vlada je naročila za sedem milijonov dolarjev muncije v San Franciscu, toda valed nove postave je

ne bo mogoče odpeljati. Fašisti v Španiji pa jo dobre iz Nemčije in Italije več kot je rabijo. Roosevelt je v demokratski stranki propagirata "absolutno neutralnost". V slučaju Španije je tako neutralnost ZAVEZNISTVO s Hitlerjem in Mussolinijem, četudi Roosevelt tegu nameraval. Ampak učinek je ISTI, kakor če bi z njima sklenil ODKRIT DOGOVOR ZA UNICENJE DEMOKRACIJE in ljudske vlade v Španiji. Tisti napredni delavci, ki so smatrali, da bodo z zmago Roosevelt tudi oni zmagali zdaj lahko vidijo, koliko pomenijo take "delavske" zmage za "demokracijo".

Prostovoljci in "turisti" na španskih bojiščih

Akcija za ustanovitev E. V. Debsove brigade prostovoljev, ki jo je pred par tedni podvzela socialistična stranka v New Yorku, je posebno v časopisu vzhodnih držav povzročila precej šuma. Dnevniki, ki niso imeli nikoli grajalne besede proti umeševanju ameriških prostovoljev v vojnah, revolucionah in intervencijah v južnem centralno ameriških republikah, na Kitajskem itd., so se razsrdili nad tem "kršenjem" ameriške neutralnosti v španskem konfliktu in zahtevali, da storita vlada in kongres potrebbe korake za preprečenje organiziranja Amerikancev za boje v Španiji.

Odbor soc. stranke v New Yorku izbira izmed aplikantov samo ljudi, ki so fizično dovolj močni, in ki imajo tehnično znanje v letalstvu, v armadi, v operiranju strojev itd. Do konca prošlega tedna so jih izbrali kakih 300. Koliko izmed teh jih je že šlo, ali jih bo šlo v Španijo, ne vemo. Novi zakon za neutralnost Zed. držav v Španiji je tej akciji v veliko oviro. Ampak če Italija in Nemčija lahko pošiljata "turisti" v Španijo, čemu ne bo mogoče niti v deželah z najstrožjo cenzuro, kot sta Nemčija in Italija. Ves svet ve, da je tisoče Hitlerjevih "turistov" v armadi španskih fašistov. Le nemško ljudstvo o tem najmanj ve. Nikomur ni skrito, da je Mussolini postal tisoče svojih fantov v Španijo še predno jih je Hitler. Vsi smo lahko čitali o mobilizirajuških fašističnih čet, ki so bile poslane v Španijo. Angleška neodvisna delavska stranka mobilizira čete za španske lojaliste. Vlada jih je prepovedala. Louis Fisher piše v Nationu, da je mednarodna legija v obrambi Madrida lojalistom ne samo veliko pomagala, ampak ulila v milico domačinov novega navdušenja.

Španski poslanik je na shodu v New Yorku dejal, da njegova vlada v Zed. državah ne bo vijevojakov za svoj odpor proti fašizmu, želi pa podpore v živilih in zdravilih. Slovensko delavstvo bo zbral, oziroma je zbralo v ta namen že nad tri tisoč dolarjev. Ampak kar za neutralnost Zed. držav v Španiji je tej akciji v veliko oviro. Ampak če Italija in Nemčija lahko pošiljata "turisti" v Španijo, čemu ne bo mogoče niti v deželah z najstrožjo cenzuro, kot sta Nemčija in Italija. Ves svet ve, da je tisoče Hitlerjevih "turistov" v armadi španskih fašistov. Le nemško ljudstvo o tem najmanj ve. Nikomur ni skrito, da je Mussolini postal tisoče svojih fantov v Španijo še predno jih je Hitler. Vsi smo lahko čitali o mobilizirajuških fašističnih čet, ki so bile poslane v Španijo. Angleška neodvisna delavska stranka mobilizira čete za španske lojaliste. Vlada jih je prepovedala. Louis Fisher piše v Nationu, da je mednarodna legija v obrambi Madrida lojalistom ne samo veliko pomagala, ampak ulila v milico domačinov novega navdušenja.

Newyorški New Leader, ki je glasilo stare garde ali socialno-demokratske federacije, akcijo newyorške socialistične skupine zelo kritizira. Pravi, se poslanikove izjave tiče, on

LEON TROCKI BO NADALJEVAL BOJ S STALINOM IZ MEHIKE

Bivši sovjetski vojni komesar, prvi graditelj rdeče armade in prvi za Leninom v ustanavljanju USSR in v vojni z belogradisti, je prošli teden dospel v Mehiko, ker mu ni hoteli dati zavetja nobena evropska dežela. Norvežka mu dovoljenja za bivanje v nji ni hotela več obnoviti, ker se Moskvi noče radi Trockega še bolj zameriti kot se je že. Kajti Trocki združuje okrog sebe danes vse komuniste, ki so ne-

obravnavata v Moskvi proti Zinovjevu in drugim petnajstim bivšim vodjem sovjetske Unije in kominterne farsa in usmrteni božožencev zločin, ki ga zgodovina ne bo nikoli odpustila. Medtem, ko se Trocki je v Mehiku, se v Moskvi pripravljajo na obravnavo proti slovitemu komunističnemu žurnalista Karlu Radeku in nekatere drugim bivšim komunističnim veljakom, ki so obtoženi kontrarevolucionarnih aktivnosti in paktiranja s Trockijem.

Ker so mehiški kominterni lojalni komunisti proti prihodu Trockega silno protestirali in tudi demonstrirali po ulicah proti dovolitvi, je vlada dala Trockemu osebno zaščito, poseben wagon in straže, da ga je varovala pred morebitnim atentatom. Mehiški vladni je Trockij obljudil, da se ne bo umesaval v mehiške zadeve, ampak pisal biografijo o Lenini in članke o vprašanjih mednarodnega značaja. Nedvomno pa delal isto, kakor na Norvežkem — dajal direktive takozvanemu trockističnemu komunističnemu gibanju, ki je proti kominterni in Stalinovi diktaturi v brezobzirni opoziciji. Nova sovjetska ustava teh odnošajev med kominterno in Trockijevimi strujami ni nič omnila.

LEON TROCKI
zadovoljni s Stalinovim vodstvom.
Ko je dospela ladja, s katero se je sprijeljal Trocki iz Norvežke v pristanišče Tampero v Mehiku, so ga čakali številni časniški poročevalci in fotograf. Dejal jim je, da je bila

KOMENTARJI

Konferenci bratskih organizacij v mestu Ambridge, Pa., za organiziranje jeklarskih delavcev je predsedoval Joseph Beček. Tako poroča pittsburghski "Naprek". Isti list piše, da je bil na slični konferenci podpornih društev v Farrelu, Pa., katoliški duhovnik Francis Bolek "najbolj značilen" govornik. Bili so časi, ko bi komunisti take enotne fronte nikakor ne marali. Ali so iskreni na obeh straneh, ali le na eni, ali na nobeni, pa je tudi še danes vprašanje.

Zadnjih sem čital v vaših komentarjih notico, da se je Ameriška Domovina proglašila za svetovni list. Ampak to je samo o božiču, ko je polna oglasov. Drugače pa je že zmerom le "lokalen list". A niti o božiču ji nisem verjal, da je skoraj ni države na svetu, kamor ne bi prišla "Ameriška Domovina". — J. P.

Zadnjih sem čital v vaših komentarjih notico, da se je Ameriška Domovina proglašila za svetovni list. Ampak to je samo o božiču, ko je polna oglasov. Drugače pa je že zmerom le "lokalen list". A niti o božiču ji nisem verjal, da je skoraj ni države na svetu, kamor ne bi prišla "Ameriška Domovina". — J. P.

"Socialni program papeža Leonida XIII. je še danes socialni program katoliške cerkve," piše P. Bernard Seveda! Kar poglejmo v Španijo, Mehiko, v Avstrijo itd.

"Cerkev je bila zoper otroško mezdro dolgo, ko o "ameriških socialistih" še ni bilo ne duha ne slaha. Kdor more kaj nasprotne dokazati — ne samo tjavendan na papir vreči — takemu bodi povedano, da je zanj pri na Lemontu na prodaj — pet krav za en groš." Tako piše isti gospod.

Seveda se je zlagal, kar se tiče stališča cerkve o međudnevni delu otrok, kakor tudi o krahah v Lemontu. Ali pa je morala pozabil na izjave in pridigje katoliških škofov in kardinalov v tej deželi proti sprejetju zakona, ki bi prepovedal upoštevanje otrok v industriji. Seveda je začel za odpravo otroškega dela agitirati Roosevelt, so cerkveni možje nehali odprtoto nasprotovati.

Kaj je "ljudska fronta"? P. Hugo jo takole tolmači: "Ljudska fronta je boljševiški otrok. Zamišljena je kot predhodnik diktature rdečega proletariata. In kadar nas bo kdo pod to zapeljivo krilatico snubil, bomo morali stokrat premisliti, predno se bomo z njim spustili v kake kupčijo. Drugače utegne iz bele svile 'Ljudske fronte' vrag pomoliti svoje roge. Potem pa gorje, gorje svetu..." Lemont pa torej ne bo pridružil ljudske fronte. Sicer pa je že v fašistični. V obeh ne more biti.

Poročilo v A. S., v katerem piše o pastirskem pismu nemških škofov, je netočno, "da so udarili po nacijah zaradi njihove propagande v paganismu,

KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE

ZA LETO 1937

ŠTIRI LEPE KNJIGE SAMO \$1.25

V zalogu imamo še nekaj knjig Cankarjeve družbe za leto 1936—
PET knjig — 597 strani — \$1.40.

OBE SKUPINI SKUPAJ (devet knjig) \$2.50

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR za leto 1937 je knjiga, ki je dobila splošno priznanje kritikov in čitajoče publike. Če ga še nimate, naročite si ga. Stane vezan v platno 75 centov.

"CRADLE OF LIFE" je najnovejša knjiga pisatelja Louis Adamic. Stane \$2.50. V zalogi imamo tudi druge Adamicove knjige, kot "Dynamite", "Laughing in the Jungle", "Grandsons", in v slovenskem prevodu "Smeč v džungli". Naročite si te knjige iz naše knjigarnice. Vredne so, da jih čitate, ob enem je tako priznanje pisatelju tudi gmotne vrednosti, kajti od same slave ne more nihče živeti.

A. SERAFIMOVIC:

ŽELEZNA REKA

ROMAN IZ CIVILNE VOJNE V SOVJETSKI RUSIJI
Prevel iz ruščine za "Proletarca" ANGELO CERKVENIK

(Nadaljevanje.)

Ta jih ni niti pogledal, marveč jih je porinil k svojemu pomočniku, ki jih je začel očitno z viško pregledavati. Poveljnik je nehnoma ostro opazoval Selivanova ter je dejal, vsako besedo posebe poudarjajoč:

"Mi pa imamo vprav nasprotna poročila!"

Selivanov se je ves obraz krvavo poredil. Izpregovoril je:

"Vi nas imate ... vi nas torej držite za ..."

Poveljnik si je še vedno vihal dolge brke in gladi brado, še vedno je nepremično gledal v Selivanova ter si ni dal sedi v besedo, marveč je nekak z viško, malomarno, vsako besedo poudarjajoč, dejal:

"Povsem nasprotna poročila imamo, pravim. Natančna poročila! Vso armado, ki je zapustila polotok Taman, so na bregovih Črnega morja pokončali do poslednjega moza!"

V sobi je bila tišina. Skozi okno so se slisali glasovi pijanih vojakov in kletev.

Armada razpadla! si je Selivanov mislil. Neko čudno zadovoljstvo ga je obšlo.

"Oprostite! Papirji vam morajo vendar vse povedati! Saj so v tehd! Pomislite na naš položaj! Po nadčloveških žrtvah in naporih, po tako krvavih bojih smo se naposled dokopali do naših, zdaj pa ..."

Poveljnik si je naposled le nehal gladiti brado. Dvignil se je in mirno poklical:

"Nikita!"

Neki dolgin z redkimi, navzdol visečimi brki se je odzval:

"Da!"

"Daj tistov poveliš semkaj!"

Pomočnik je začel brskati po aktovki. Naposled je vzel iz nje neki papir ter ga pomeril poveljnemu. Poveljnik ga je razgrnil po mizi in ga je začel kar storje brati. Bral je, kakor da razglaša vsebino z zvonika. To njevno čudno vedenje je nekako hotelo poudariti neomahljivost lastnega mnenja in mnenja vseh navzočih:

"Ukaz vrhovega poveljnika štev. 73. Prestrigli smo brzjavko generala Pokrovskoga za generala Denekina. Brzjavka poroča, da se pomikajo od morja, iz smeri od Tuapseja velikanske množice sodrge. Ta sodrga se stoji iz ruskih ujetnikov, ki so se vrnili iz Nemčije in iz mornarjev. Vsi so imenito oboroženi. Imajo mnogo, mnogo topov, veliko zalogu municije in drugih vojnih potrebin, poleg tega pa vozijo s seboj mnogo napravljene dragocnosti. Ta oborožena sodrga pobija vse, kar ji pride na pot: najboljše kozaške in častniške čete, kadete, menjševike in boljševike ..."

Dolgin, ki se je naslanjal na mizo, je počkal papir z rokami, je Selivanova ostro pogledal ter počasi ponovil:

"... in bo-lj-še-vi-ke!"

Potem je odmaknil roke s papirja, poveljnik pa je dalje čital:

"Zatorej ukazujem, da se morate nenehno umikati. Vse mostove za seboj morate razstreliti, vse prehodne pripomočke uničiti. Plovila morate potegniti na nasprotno stran ter jih sežgati. Za urejen umik so odgovorni poveljniki posameznih oddelkov."

Poveljnik je Selivanova zopet ostro pogledal in takoj dejal, da mu Selivanov ni utegnil odgovoriti:

"Sodrug, rad bi vam nekaj povedal! Ne bi vas hotel sumničiti, a razumeti morate naš položaj! Mi se danes prvič vidimo. Poročila pa so, kakor vidite ... Ne moremo ... Mi odgovarjam za množice ... Bili bi zločinci!"

"Toda oni čakajo tam!" je obupno kriknil Selivanov.

"Popolnoma vas razumem, potolažite se! Nekaj vam bom povedal. Pojdite z nami; boste jedli. Nedvomno ste lačni, enako tudi vaši ljudje."

Vsakega zase nas hoče zaslišati! si je mislil Selivanov. Nato ga je obšla nepremagljiva utrujenost.

Lepa, postavna Kozakinja je postavila na mizo skledo juhe. Juha je bila tako mastna, da se ni niti kadila. Ženska se je globoko priklonila:

"Dober tek!"

"Ze dobro, coprnica, žri najprej sama!"

"Pros'm vas, zakaj pa?"

"No, boš kmalu ali ne?"

Kozakinja se je prekrižala, vzela v roke žlico, jo vtaknila v juho, ki se je zdaj zakadila. Nato je popihala juho ter jo začela srebatati.

"Še eno žlico! Te ptičke ... Nekoliko naših so že zastrupile! Pa vina prinesi!"

Po obedu so se spoznali. Selivanov se bo peljal v avtomobil nazaj. Za kontrolo bo jezdil z njim en eskatron konjenice.

Avto zdržno drdra. Že znane naselbine in kmetije se vrstijo v nasprotjem vrstnem redu. Selivanov sedi v vozilu z dvema konjima. Vsak drži v roki samokres ter pazljivo zre predse. Okrog in okrog, spredaj, zadaj in ob straneh se pozivajo semtretja v taktu, semtretja pa nereno vojaške postave, ki sedijo na konjih.

Motor sopiba, vozilo komaj, komaj prehitava oblake prahu.

Napetost konjikov, ki jezdijo ob vozilu, počasi popušča. Obrazi so jim ohlapeli. Kadar motor bolj zamoklo pojde, mu pripovedujejo o svojem trpljenju. Armada je oslabljena. Uzaki se ne izpoljujejo. Majhne gruče Kozakov jih lahko igraje naženejo v beg. Vojaki razgnanih oddelkov bežijo na vse strani.

Selivanov je povesil glavo. Mislil si je: "Če nas srečajo Kozaki, nas bo vse skupaj vrag vzel."

XXXIX.

Ne ena zvezda se ne sveti. Mehka, žameta, črna tema vsesava vso okolico vase. Ne vidijo se ne ceste ne vrtovi, ne topoli ne koče. Drobne lučke se bleščijo kakor drobne igle.

V mehkom, razsežnem prostoru se čuti vrvenje ogromne, žive množice. Skoraj nihče ne spi. Včasih zaropote tu pa tam vrč, ki ga kdo dregne z nogo, semtretja se začnejo konji drug v drugega, nakar se zaslvi robanjenje:

"Preklemanska živila, ali bo mir ali ne?"

Semtretja se zaslvi materin glas, ki poskuša uspavati otroka:

"A-u-u ... a-u-u ..."

Nekje daleč poči strel. Vsakdo ve, da ni strel sovražnika. Tu pa tam se razlega trušč, kmalu pa se zopet vse poleže. Vsepovsod gospoduje tema,

"Poslednji dan ..." se oglasi zaspanski glas in utrujen smehljaj.

Nihče ne more zaspasti.

Nekje daleč, mogoče tudi prav blizu škrpa na neki vez.

"Kam pa? Naši vozovi stojijo vendar tam!"

Vse je ovito v mehak, črn žamet.

Čudno! Ali niso ljudje še dovolj utrujeni?

Ali so nemara že doma?

Ta mehki, septemberski žamet, te nevidne trnovne ograje, ta vonj vasi — vse to vzbuja v človeku prijetno domačnostno razpoloženje.

Zjutraj se bodo te čete srečale tam za vasojo z glavnim armado. Zato se v tej noči vse tako živahnogiblje, zato se vsi pomenjujejo, zato sliši toliko mnogovrstnih zvokov, zato takšen šunder, škrpanje voz, zato toliko smeha, ki počasi jenjuje ter jih izdaja, da jih spanec objema ... *

Svetlobni žarek, ki beži skozi priprta vrata, rije po zemlji ozko črto, se lomi ob ograji ter se izliva v zelenjadni vrt.

V izbi brbota samovar. Stene so bele. Na mizi stoji posoda. Poleg posode je bel kruh. Miza je pogrnjena s čistim prtom.

Kožuh sedi na klopi. Srajca mu je odpeta, da se vidijo kosmate prsi. Ramena mu visijo, roke mu visijo, glava mu je sklonjena. Takšen je kakor kmet, kadar se vrne s polja. Ves dan je koračil po svojem polju za bleščenim se plugom, ki je obračal črno, mastno zemljo. Zdaj mu po rokah in nogah gloje prijetna utrujenost, žena pa mu pripravlja večerjo. Na steni visi leščerba, ki dela saje.

(Dalje prihodnjic.)

Fašisti za civilizacijo

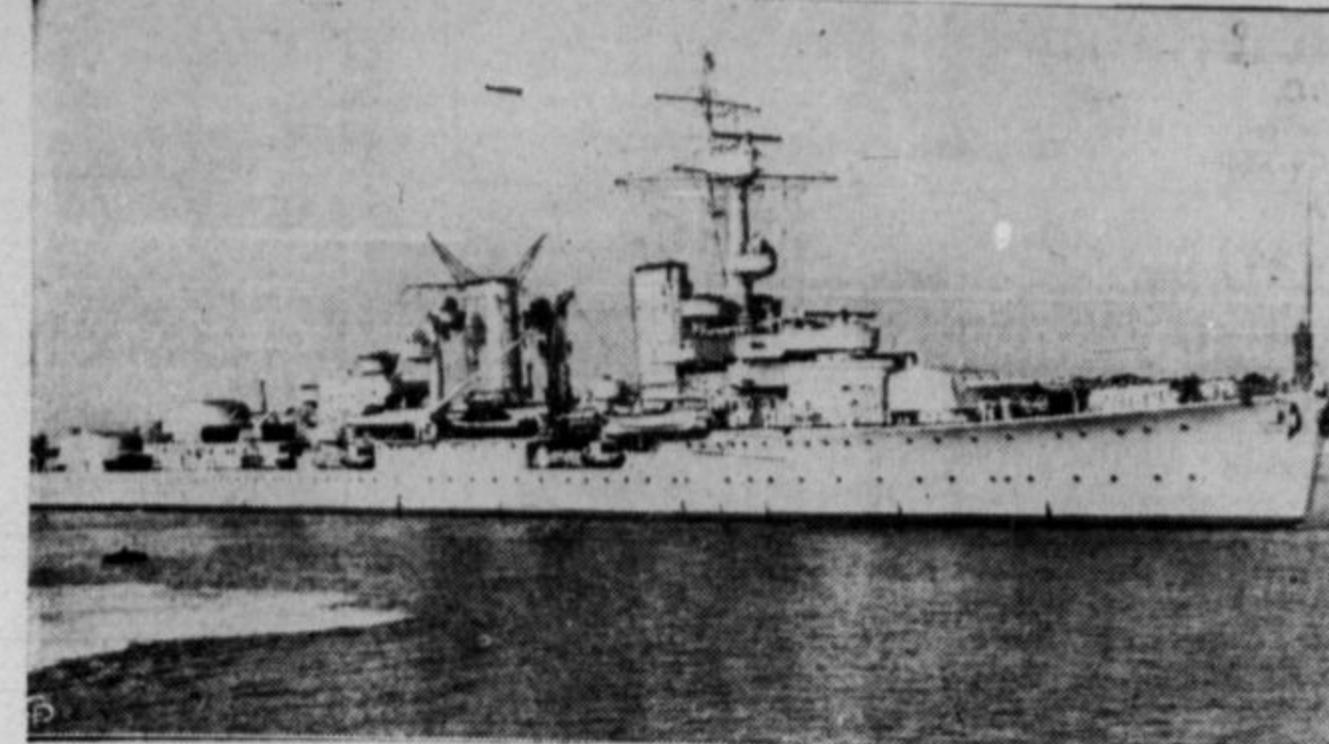
Fašisti vsepošvad trdijo, da pomagajo generalu Francu v Španiji zaradi civilizacije. Ampak kaj sploh je civilizacija, če hočemo vzeti v upoštev njihov argument?

OGLAŠAJTE

V

PROLETARCU

ZBIRANJE VOJNIH MORNARIC V SPANSKIH VODAH

Hitler je poslal v pomoč španskim fašistom svoje vojne ladje, ki plenijo prometne ladje lojalistov in jih dajejo nato fašistični bandi v zamenjo za rudo, oranž in drugo blago, ki ga morajo naciji iztisniti iz tistega dela Španije, ki je pod fašističnim terorjem. Na tej sliki je Hitlerjeva vojna ladja "Koenigsberg", ki je v španskih vodah odprt poseglja v vojno na strani fašistov. Nemčija ima ob španskem obrežju skoro vso svojo vojno floto, da "protektira nemški trgovski promet". V resnic protektira le dovozjanje muncije generalu Francu in nemškim cetam na španskih bojiščih in v Moroku.

Francija, ki si je na vso moč prisadevala, da bi pridobil Nemčijo in Italijo za neutralnost v španskem konfliktu, je menda vendarle uvidela, da mora računati za vse slučaje. Poslala je v španske vode velik del svojega vojnega brodovja, istotko Anglija. Medtem italijanski piloti, sipači bombe na prebivalstvo Madrixa in drugih španskih mest, Klanje, ki ga vrši mednarodni fašizem v Španiji, je najbolj brutalna in najbolj umazana pega na licu "moderne" civilizacije".

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Springfield, Ill. — Joseph

Ovca je spet poslal dve in pol

naročnine.

Imperial, Pa. — Frank Augustin je razprodal prvo založbo koledarja in naročil še pet zadovoljnih.

Muse, Pa. — Mrs. Mary Kranz

je poslala 1 naročnino na list.

Moon Run, Pa. — Michael

Jerala je poslal naročnino na

list in članarino Prosvetni

materici za Samostojno podporno

društvo.

Detroit, Mich. — John Zornik je bil zadnje čase neaktivni,

toda ne namenoma, pač pa radi bolezni; zdaj je nekako okreval in se podal takoj na agitacijo. Poslal je 10

naročnini in \$4.25 v podporo

španskemu bojevniku, in naročil 5 garnitur knjig Cankarjeve družbe.

Girard, O. — John Tancek

je spet poslal 2 naročnini in \$1

v podporo španskim delavcem,

ki ga je prispeval Albert Jamšek.

Strabane, Pa. — Jacob Pavč

č je poslal 2 naročnini in spor

ča, da želi imenik naročnikov v Strabane in Canonsburgu, ker namerava v kratkem obiskati vse, ki jim je naročni

na potekla.

Cicer, Ill. — Če kdo misli,

da naši sodruži v Ciceru spe

se moti. Zadnji teden sta se

zglasila v uradu Frank Podlipec s 4. naročnini, John

Thaler pa je plačal prodane

koledarje ter naročil 1 garnitu

ro knjig Cankarjeve družbe.

Chicago, Ill. — Naročnini so

dobili: Anton Andres 2, Ange

la Zaitz in Chas. Pogorelec 2

vsaki. Social Study Club bo

imel kartno zabavo v nedeljo

pop. 24. januarja v Slovenskem

centru. Vstopnina je 25c. Na

to zabavo vabi vse sodružje, so

družice in druge prijatelje

Butte, Mont. — Mrs. Mina

Jeniker je naročila 6 koledarjev,

zraven pa naročila več

iger iz arhiva Prosvetne

materice za dr. št. 207 SNPJ. Pravi,

Problemi revolucionarnega socializma

Spisal Haim Kantorovitch. — Prevel Anton Garden.

(Nadaljevanje.)

V socialdemokratskem gibanju so bile diference v mišljenu. Diference v mišljenu so bile tudi v marksističnem gibanju, različne interpretacije raznih faz marksistične filozofije. Socialdemokratično gibanje ni bilo monoliteno. Nobena živa stranka, ki noče biti sektaška, ni in ne more biti monolitna (pod vrhovno, absolutistično komando — prev.). Monolitizem je posebna Stalino-va kontribucija komunističnih zmot. Boljševiška stranka je bila do leta 1917 socialdemokratska stranka, Nikdar ni bila monolitna. Diference v mišljenu so bile v njej svobodno izražane. Celo po 1917, ko je bilo ime stranke spremenjeno v komunistično, ni monolitizem postal del discipline nove stranke. Diference v mišljenu so bile v stranki legitimne v svobodno izražena v strankinem časopisu, dokler ni bil komunizem zavrnjen v prilog stalinizmu in je netoleranca postala glavni nauk komunistične internationale, oziroma kar je od nje ostalo.

Kljub diferencam v mišljenu, je socialna demokracija obdržala specifični pomen. V kratkem povedano, slonela je na sledenih temeljih:

1.) Sprejela je marksizem kot ideološko podlago za svoje aktivnosti.

2.) Bila je proletarska. Za- našla se je izključno na delavški razred in formulirala svojo politiko v interesu proletarskega razrednega boja.

3.) Svoje aktivnosti za reforme in delavske minimalne ali takojšnje zahteve je smatrala za nič drugega kakor preparacijo za neobhodno socialno revolucijo, s katero bo delavski razred dobil kontrolo nad državo in jo rabil v svrhu ustanovitve socializma.

Te fundamentalne temelje socialdemokratskega gibanja so teoretično oravčevali in v hementno branili Karl Kautsky, George Plehanov, Emil Vandervelde, kakor tudi Rosa Luxemburg, Leon Trotsky in Nikolaj Lenin. V resnicu je bil Karl Kautsky tisti, ki je rekel, da kdor ne priznava neobhodnosti socialne revolucije, ni noben socialist. In eduno kakor se bo mogoče komu zdelo, ni bil Lenin, marveč menjševik Plehanov, ki je odkril, da je proletarska diktatura sreča marksizma in katero je teoretično razvil in branil pred vsemi kritiki. Celo v svojih poslednjih letih, ko se je srdito boril proti sovjetom, ni argumentiral, da proletarska diktatura ni potrebna stopnja razvoja v socializem, marveč je le trdil, da Rusija ni zrela zanj in da bo vsled tega končala v polomu.

Jasno je torej, ako govorimo o iznevrenju socialni demokraciji, da levicarski socialisti niso krivi. Fundamentalnim principom socialne demokracije so se izneverili oni, ki vztrajajo pri rabi, oziroma izrabljajuju te besede. Prvi dediči tradicij socialne demokracije in jenih fundamentalnih načel so bojevni ali militantni socialisti in ne oni, ki so jih opustili in ki se nazivajo za socialne demokrate. Toda o imenu se ne bomo prerekali. Tisti, ki so si ga prilastili, ga lahko imajo. Toda oni, ki nam očitajo, da smo opustili fundamentalne principe socialne demokracije, s tem le kažejo svojo — ignoranco.

Demokracija in njene meje

"Jaz se še držim idealna demokratčnega socializma," pravi sodrug A. S. S tem dela vti, da so drugi socialisti, levicarski socialisti, opustili idejo demokratčnega socializma. Ščim pa so ga nadomestili? Menda z diktatoričnim socializmom. To logično neumnost sem čital že več kakor enem "socialističnem" argumentu.

Logična neumnost je, ker je diktatorični socializem proti slovju. Predpogoj socializma je demokracija. V resnicu je socializem najvišja forma demokracije. Nobeno nacionaliziranje industrije in nobena vladna kontrola ne more producirati socializma, ako niso spojeno z najobširnejšo demokracijo. V Rusiji ni nobenega socializma, čeprav jim je uspelo, da so učnici vse ostanke privatne svojine v industriji in poljedelstvu. Rusija bo dobila socializem šele tedaj, kadar bo vzpostavila pristno demokracijo, delavsko demokracijo.

Argument, da so levicarski socialisti opustili ideal demokratčnega socializma, očividno pomeni nekaj drugega. V resnicu ne pomeni nič drugega kakor to, da so levicarski socialisti opustili upanje, da so pod demokracijo, to je pod demokratično formo vlade v nekaterih državah, vsi drugi boji za socializem nepotrebni.

Obrnimo se še nekoliko k zgodovini socialdemokratičnega gibanja.

Socialna demokracija je bila vedno "demokratčni socializem". Zmaga marksizma nad vsemi drugimi šolami socializma ni bila le zmaga ene filozofije nad drugo. Dejstvo v resnicu je, da so imeli Marksovi gohi filozofske nauki zelo malo vpliva na socialistično gibanje.

Medtem ko je bil za majhno skupino filozofov najvažnejši problem dialektična proti formalni logiki, materialistična proti idealistični epistemologiji, je bil problem za živo in bojevito gibanje Marxova teorija o socialistični revoluciji nad vsemi drugimi teorijami. Marxova pot nad vsemi drugimi? Razlika je bila v tem, da sta Marx in Engels polagala vse svoje upanje v socialistični revoluciji, ne na aktivnosti zarotniških skupin, "ki bodo naredile revolucijo," marveč na širok, odprt, legalen, politični in demokratični boj delavškega razreda.

V obstoječi demokraciji sta Marx in Engels kljub njenim defektom in pomankljivostim videla najvažnejše in najmočnejše sredstvo, katerega lahko rabi delavški razred v boju za socializem.

Toda kljub temu, da sta Marx in Engels videla v demokraciji močno sredstvo (weapon), ki se naj rabi v razrednem boju, sta vedela, da demokracija razrednega boja ne more izbrisati. Ne more biti njegovo nadomestilo. Pod demokratično formo vlade se razni socialistični razredi snidejo v politični areni, kjer se bijajo za povsem ekonomsko vprašanja. Svoje ekonomske interese le prevlečajo s politično terminologijo.

V boju, kjer so teoretično vsi razredi enakopravni, so njih sile v resnicu daleč od enakosti. Vse prednosti so na strani vladajočega razreda, ki kontrolira vsa važna sredstva komunikacije, kakor tudi sredstva za ekonomsko nasilje.

Ko se je vladajoči razred v Californiji v resnicu zbal, da bo Upton Sinclair mogoče izv

ljen za governarja, je bilo tisoča delavev nekaj dni pred volitvami obveščenih, da bodo zapri tovarne, v katerih so delali, tor jih premestili v druge države, ako bo Sinclair izvoden. V teh obvestilih je bilo tudi povedano, ako bo Sinclair poražen, da jim ni treba čakati nadaljnega obvestila, marveč naj pridejo na delo drugi dan po volitvah.

Lahko bi se spisalo knjigo za knjigo o demokratičnih zmaghah mas in kako so bile opanate istih takoj po zmagi. Da si delavški razred obdrži svoje demokratčne zmage, je potrebno dokaj več ko glasovanje. Proletarska stranka, ki ne more podpreti svojih političnih pridobitev z ekonomsko silo, je v resnicu velik slabšč.

Newyorskí socialistični poslanci, ki so bili legalno in demokratično izvoljeni po desetletjih težkega političnega dela, so bili po vladajočem razredu neceremonialno vrženi iz državne zbornice. Nih protesti, da so "ljudski izvoljeni", jim niso nič pomagali. Pomagali jim niso, ker je vladajoči slov veden, da ne bo prišlo do generalne stavke radi tega gaženja demokracije. Izgleda, da razredno-zavedeni burzazilji več bolj pozna svojstvo kapitalistične demokracije kakor pa desničarski socialisti.

(Dalje prihodnjič.)

Kulturni boj in spreobrnite na zadnjo uro

Cleveland, O. — Gotovo je vam tudi v drugih naselbinah več ali manj znano, kako se tu bivemo z urednikoma Amer. Domovine Loizom in Jakom, s kaplanom pri sv. Vidu Jagrom, s patri v Lemontu in sploh z vsem, kar je reakcionarnega in klerikalnega. Mi smo za Cankarjevo ustanovo in revijo, ki navaja vse zadave za katere bi morali Illinoiski premogarji ob 1. aprili t. l. skupno in združeno nastopiti v obrambo.

Keck, sedanji predsednik P. M. A., v svojem govoru omenja, da ni bil nikdo pooblaščen zastopati na konferenci progresivne premogarje, in da sploh ne pride do združitve z U. M. W. A. Njegov izraz je: "This movement, like others made by this group, will fail flat."

Claude Pearcy, prvi predsednik P. M. A. in sedaj izvoljeni tajnik in blagajnik, pa omenja, da se je na dotični kon-

tu je pred dobrim tednom dni umrl Stefan Lunder, član SNPJ in več let je bil tudi blagajnik št. 5. Bil je svobodomlec in pravili so mi, da je svojcem še štiri dni pred smrtno naročal, da ga morajo civilno pokopati. Toda v mestni bolnišnici hodijo okrog bolnikov poleg drugih katoliški duhovnikov. Eden teh je pokojnik "izpreobrnili", ga izpovedal in mu podelil zakramente. Po-

grob je bil cerkven in maševal

ja sam "father" Jager. V pri-

di je dejal, kako so nekateri v svoji zmoti proti duhovnikom, toda ko umrjejo, jih hočajo svojci prinesti v hišo božjega. Tega ne bi sprejeli, toda na zadnjo uro se je izpreobrnili. Mnogi sicer ne hodijo v cerkev, ker so nedvinski, načuvani in mlačni za vero. Da bi jim le bil Bog milostljiv vsaj na smrtno uro! Socialisti so še najbolj trmati v odbijajo verske resnice. Zato pa — poglejte, kaj počno v Španiji in Rusiji! More duhovnikov in nune, cerkev požigajo, ljudem trgajo vero in srečo v Bogu zasramujejo. Zato tudi so taki tolovaji. Še celo mnogi napredni ljudje jih nimajo radi. — **Opazovalec.**

Važna seja kluba št. 1 JSZ

Chicago, III. — V petek 22. januarja se bo vršila v SDC redna seja kluba št. 1, na kateri bomo čuli letno poročilo, izvolili odbor za to leto in izvršili druge potrebne posle. Na člane in članice apeliram, da pridejo na to sejo prav vsi — in da skupno, vsak po svoji moči, prevzamemo naloge in delo v klubu. Le na ta način jih bomo v stanju vršiti enako uspešno ali pa še celo uspešnejše, kakor doslej. — **Tajnik.**

Želodčno zdravilo iskreno priporočano

Chicago, Ill. — "Uživam Trinerjevo gremko vino, kadarkoli trpmi na želodčnih ali neprebavnih nereditivih, in priporočam ga lahko vsakomur iskreno. — Mrs. Susanna Pavlus." Ne preizkušajte s kakimi drugimi odvajjalnimi sredstvi. Uživajte Trinerjevo gremko vino, ki je v zadnjih 45 letih dokazalo, da je najbolj zanesljivo zdravilo proti zaprtju, plinom, slabemu teku, glavobolom, nemirnemu spanju in podobnim težkočam.

Pišite po brezplačni vzorec:

Triner's Bitter Wine Co., 544 S. Wells St. Chicago, Ill.

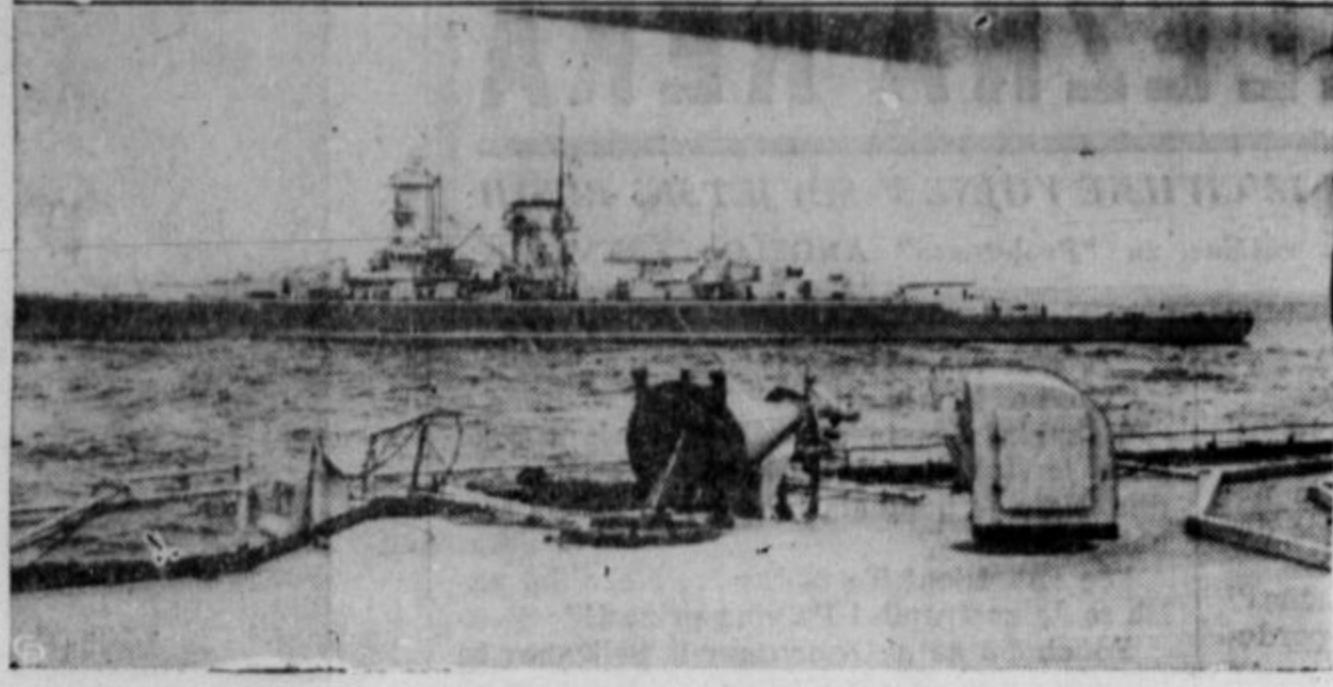
Send me a free sample.

Name _____

Address _____

For vseh drugarjem

"PROTI KOMUNIZMU V SPANIJI"

Na sliki je nemška vojna ladja "Admiral Scheer", munizom" in obvaruje fašističnega generala Franca

ki je Hitler poslal v Španijo, da prepreči zmago "ko pred porazom.

Iz južnega Illinoisa

Nekateri tukajšnji listi so poročali, da se je dne 20. decembra 1936 vršila v Springfieldu konferenca progresivnih premogarjev ali P. M. A. Na konferenci so bili zastopani kraji Gillespie, Collinsville, Belleville, Hillsboro in Springfield ter Franklin county. Vseh zastopnikov je bilo skupaj 20.

Ena glavnih točk na dnevnem redu je bilo vprašanje, kako zediniti unije P. M. A. in U. M. W. of A. da bi potem bilo mogoče proti premogovnim družbam združeno nastopiti, ki bo potekala sedanja pogodba, ker že sedaj grozijo, da bodo po preteklu sedanje pogodbe vspostavili osemurni delovni čas brez povišanja plače. Drugo važno vprašanje pred konferenco je bilo, kako pomagati dotičnim članim P. M. A. proti katerim je nastopila zvezna oblast z zapornim poveljem zaradi bombardiranja železnic in drugih naprav. Naglaša se vedno, da ima P. M. A. 35,000 članov, kar je pa v resnicu veliko pretirano število. Dokazi so, da P. M. A. nima prav nobenih pogojev ali podlage za razvoj, in to vesta tudi Keck in Pearcy. Čimprej pride do združitve, toliko bolje za premogarje obeh organizacij. Ako pa ostanejo razdrženi, bodo s tem pomagali premogovnim družbam, da bo doseglo svoj cilj, in premogarji sami bodo pa poraženi.

Naglaša se vedno, da ima P. M. A. 35,000 članov, kar je pa v resnicu veliko pretirano število. Dokazi so, da P. M. A. nima prav nobenih pogojev ali podlage za razvoj, in to vesta tudi Keck in Pearcy. Čimprej pride do združitve, toliko bolje za premogarje obeh organizacij. Ako pa ostanejo razdrženi, bodo s tem pomagali premogovnim družbam, da bo doseglo svoj cilj, in premogarji sami bodo pa poraženi.

Ako je voditeljem P. M. A. v resnicu za dobrobit premogarjev, tedaj je njihova dolžnost, da se poglobijo v to in delujejo, da se čimprej uresniči združitev Illinoiskih premogarjev v eno organizacijo. Le na ta način se bodo mogli uspešno bojevati za izboljšanje delovnih razmer, predvsem za zvišanje plače in krajši delovni čas.

Ako je voditeljem P. M. A. v resnicu za dobrobit premogarjev, tedaj je njihova dolžnost, da se poglobijo v to in delujejo, da se čimprej uresniči združitev Illinoiskih premogarjev v eno organizacijo. Le na ta način se bodo mogli uspešno bojevati za izboljšanje delovnih razmer, predvsem za zvišanje plače in krajši delovni čas.

Tako vidimo vse povsod, da se je cerkev popolnoma izvernila Kristovim naukom in zavrgla zapoved "Ne ubijaj!" Spremenila se je v deklo fašizma in militarizma in kot tako je pomočnika vseh sovražnikov svobode v delavškega razreda. Pomaga pri zatiranju ljudstva Hitlerju, Musoliniju, generalu Francu in drugim tiranom. Neuk verno ljudstvo pa poklepkuje pred takimi "pastirji duš" in jim poljublja roko, namesto da bi jim obrnilo hrab.

Kdaj bo masa spregledala toliko, da bo neha podpirati svoje sovražnike? Čas bi že bil! — **Nace Ziemerberger.**

Ne bi bilo napačno

Wm. Green, predsednik A. F. of L., pravi, da bi morala imeti vsaka družina vsaj \$3,600 dohodkov na leto. Žal, da je to le njegova misel, ne njegova bojevna misel.

SOCIALISTI V WISCONSINU ZA OJAČANJE SVOJE STRANKE

Eksperiment, ki so ga lani podvzeli socialisti v Wisconsinu, je velike važnosti ne le za delavško politično akcijo v njihovi državi, ampak za naš po-kret v vsi ameriški Uniji, v organizaciji brezposelnih in v vseh drugih, kjer se udejstvuje. Ako socialisti to nalogo zanemarimo, je nevarnost, da se farmarska-delavska progresivna federacija degenerira v skupino politikov, katerim je zgolj za urade in službe. Zato naj socialisti jačajo svoje postojanke, se v njih uče za socialistično delo, in skrbje, da bodo imeli kandidatov na socialističnem tiketu, čemu potem sploh treba dveh strank!

Milwauška okrajna organizacija je po prošlih predsedniških volitvah imenovana poseben odbor, da položaj temeljito preštudira in predloži članstvu izjavno, ki bo določala staljše in smernice socialistov za njih delo v Farmarski-delavški progresivni federaciji in s tem v progresivne stranke.

Poročilo odbora je sicer veliko obsežnejše, kakor ga podajamo v izčrpku le v temeljnih točkah. Kar se tiče naših delavcev, je potrebno, da obdrže svoje klube JSZ in jim pridobivajo novih članov, kajti to je najboljša takтика za jačanje delavškega gibanja med našim narodom in ob enem tudi toliko večja opora socialistom v farmarski-delavški progresivni federaciji.

Za več aktivnosti v za-padni Penni

Sygan, Pa. — Zaradi važne seje društva "Bratstvo" je klub št. 13 JSZ obdržal svojo redno in letno sejo prvo nedeljo v januarju. Storjenih je bilo več dobrih zaključkov, v odboru pa so izvoljeni: Lorenz Kavčič, tajnik-blagajnik; Frank Pustovrh, zapisnik; John Virant, organizator. Nadzorni odbor: John Mravlja in John Dernovsek. V klubu je zdaj 16 dobro stojecih članov.

ANGELO CERKVENIK:

"DVOJNIK"

ZGODBA VOJNEGA UJETNIKA

Nadaljevanje.)

— Brezršni ste, sestra Helo! ji je očital.

— Če bi mogla verjeti, da imate vsaj trohico srca, bi vam pritrdila.

— Česa me dolžite?

— Zdaj je prišel čas, si je mislil, zdaj moram zvedeti, zakaj sem grd, zakaj hudoben in krivčen.

— Če bi nič drugega ne bilo...

— Prosim, le hitro! Nič ne cincajte, povejte, vse povejte!

— No, če bi bilo nič drugega nego to pasje preganjanje Bereninija...

— Kakšnega Bereninija? Za Franceschinija gre!

— Ze tolkokrat sem vam povedala, da se motite, vi pa trdovratno vztrajate v zmoti samo zavoljo tistega pasjega instinkta, degeneriranega pasjega instinkta, ki je v vas, instinkta, ki je močnejši od vaše- ga intelekta in vaših čustev.

— Vojak sem. Mož sem, prisegel sem zvestobo, prise- gel da bom branil državo pred zločinci in zapeljanci, zakaj škoda, ki jo izvrši prvi ali drugi, je bistveno ista.

— Ce vam pravim, da je ujetnik Berenin, ne pa Franceschinij!

— Ste pač zasepljeni, se- stra Hela. Saj človeški obrazni poštovanja, da bi si bili enaki! Sicer pa...

Polkovnik se je dvignil. Mrko je gledal. Govoril je z glo- bokim preprčanjem:

— ...sicer pa: Če se izkaže danes ali jutri, da sem se mo- til, veruite mi, sestra Hela, po- gnal si bom brezobzirno v gla- vo — kroglo.

Helo je pretreslo.

Obrnil se je ter stopil do ve- likega zemljevida, ki je visel na zidu. Nezavestno je pomikalo prst od mesta do mesta.

— Ne, ne more nam uiti!

Sestra Hela je vzrepetala.

Obrnil se je k njej.

— Vi pa boste moja, sestra Hela!

Videla je strast v njegovih očeh ter se prestrašila. Videla je, kako so mu nabrekli ob- sencih žile. Kakor pokrajina na zemljevidu, ki je na gosto preprečena z železniškimi pro- gami. Vedela je, da govoril iz njega kri. Rada bi bila ušla, pa ni mogla.

Napela je vse sile, da bi premagala v sebi strah.

— Nikdar! Vaša nikdar!

Pristopil je bliže.

— Zakaj ne?

— Zato, ker sem bila...

vsa njegova...

Polkovnik je prebledel.

— Ta pes! Strel ga bom!

Strel... Zakaj sem tako dolgo cincal? V pesteh sem ga že imel...

Zal ji je bilo, da ga je mo- rala zopet raniti, a prav to ji je bilo edino uspešno orožje. Vedela je, da bo le bolečina zatrla v njemu strast.

— In to mi kar tako pove- sti! Kakšna ženska ste, kak- šna ženska, moj Bog!

— Ženska, kakršna ni za- vas, gospod polkovnik.

navadil misil nikdar najprej nase, marveč je najprej videl krasne lakaste škornje, ele- gantno uniformo, zlato gene- ralsko distinkcijo, svetlo sabo... zdaj pa, zdaj se je proti svoji volji zagledal nagega, dočista nagega.

Res, kakor cestni pometec. O!

Vetor je močno zavijal, sneg je padal na debelo.

Hela se ni mogla niti ganiti iz bolnišnice, zakaj dvoje budnih oči jo je venomer vztrajno zalezovalo. Polkovnik Müller je naredniku Paralu, ki je bil v mīrnem času policijski detektiv, zaupal Helo. Hela ne sme napraviti ne enega koraka, za katerega ne bi mogel narednik položiti polkovniku vsak trenutek računa. Pregledovati je moral vso njenjo pošto. Kratko in malo: bila je nadzrovana po vseh načilih modernega policijskega oble- ganja.

Heli ni ostalo nič skritega. Vse je videla in vse je zvedela. Vedela je, da bi jo polkovnik dal-neusmiljeno zapreti, pa je upal, da mu bo "svobodna" bula koristila. Skošala bo stopiti v stik z namšljanim Franceschinijem. Tako bo nemara prav ona tista sled, ki mu bo odkrila prebežnika.

Paral je prav posebno pazil na ljudi, ki so občevali s Helo.

(Dalje prihodnjic.)

Frank Mulej preminul

Cleveland, O. — Ni še dolgo tega, ko smo pokepali uriljubljenega našega pevca John Frugo, že jam je smrt ugrabila drugega člana. V soboto 2. januarja smo spremili na njegov zadnji poti Frank Mulej. Bil je star pioner v delavskem gi- banju in v soc. organizaciji. Bil je mnogo let član kluba št. 27. V letih sedanj depresije se ga je lotila resna bolezen in z aktivnostmi je moral prenehati. Po poklicu je bil kamnosek. Pri tem delu si je tudi pokvaril zdravje. Star je bil šele 51 let. Preminul je v polni moški dobi, ko bi lahko človeštvu še veliko koristil. Pogreb je bil civilen in pokopan je bil na mestnem pokopališču v Highland parku. Naš pevski zbor "Zarja" mu je pel v zadnjem pozdravu in ga tudi spremil na pokopališče.

Pogreb je bil lep in udeležba obilna vzlje slabemu vremenu. Ko mu je zbor pel na grobničko, je imel skoro sleheni rosni oči. Spominjali se ga bomo kot dobrega zavednega delaveca, ki je mnogo agitiral, prodajal literaturo in prispeval tudi gmočno za socialistične aktivnosti in ustane. Zapušča soprogo in dve odrasli hčeri. — **Poročevalec.**

Obletnica S. N. Doma

Čas beži, pravi marsikdo, ko se spomni tega ali onega važnega dogodka v življenju. Da, čas beži. Komaj zapopadem, da bo 17. januarja praznoval Slovenski Narodni Dom na St. Clairju že 13. obletnico otvoritve. In vendar je res. Tako se nam zdi, kot bi se prebudiš iz sna. Ob 13. obletnici otvoritve auditorija SND se zopet snimedevo v auditoriju k bogatemu programu, ki ga nam podajo pevska in dramska društva ter posamezniki. Pričetek programa bo ob 3. popoldne. Zvezčer, oziroma kmalu po programu, se prične ples, ki traja do polnoči. Igral bo Kristofor orkester, ki zna zadovoljiti mlade in starejše goste.

Program popoldne otvoril predsednik S. N. Doma, Frank Somrak s kratkim govorom.

Kratek, toda vrlo zanimiv govor podljudi predsednik Prosvetnega kluba, V. J. Grill, nakar nastopi mladinski pevski zbor "Slavčki" pod vodstvom učitelja Louis Šemeta. Temu sledi živa slika pod vodstvom Vinko Cofa in J. F. Terbičana. Nato nastopijo plesalke Dolores Vild, Florence Mac Novak in Bernice Naymik. Pel bo tudi pevski zbor "Zarja". Zadnja točka prvega programa bo "Janez hoče v nebesa", satirična komedija v enem dejanju, ki bo v Ameriki tokrat prvič igran. Igra je vprizorjena

pod pokroviteljstvom skupnih društev SSPZ v Clevelandu.

Drugi del programa otvoril samotojni pevski zbor "Zarja", ki zapoje več pesmi in odločitev iz oper. Nato sledi plesni nastop prej omenjenih deklek v vlogi "Diana". Za temi skupina fantov "Spartan's Jr's SSPZ orch." Tem sledi šaligra "Mož gospodinjina", ki jo je spiss John Steblaj. On je tudi režira in igra v nji. Vpričari jo dramsko društvo "Ivan Cankar".

Oderski program se vrši pod pokroviteljstvom Prosvetnega kluba SND: kuhinjo oskrbuje Gospodinjski klub in točilnico na klub društva SND. Sodelujejo torek vsi Domovi odseki in vsi direktorji.

Vstopnina je samo 25c, ki pa nima povratne veljave.

Vstopnina samo k plesu zvečer je tudi 25c.

Vabim delničarje SND in vse prijatelje tega našega na- rodnega hrama, da se polno- številno odzovete v nedeljo 17. januarja k praznovanju 13. obletnice otvoritve.

Erazem Gorshe, tajnik Prosvetnega kluba SND.

Nekaj o Slov. domu v Springfieldu

Springfield, Ill. — Tukajšnji Slovenski dom je bil do krize v premogovni industriji in do ustanovitve Progresivne rudarske unije-družabno in društveno središče do malega vseh tukajšnjih Slovencev. V varstvu za obstoj si je vzel pred leti posojilo pri SNPJ, v najboljši veri, da bodo dohodki tolikšni, da mu bo obveznosti lahko zmagovati. Rzčune je prekrižala brezposelnost in pa — kot že rečeno — bratomorni boj, ki je nastal med dvema unija- ma premogarjev v Illinoisu.

Ampak najhušje je minilo in morda je še čas, da se stare zaceljijo in da spet postanemo rojaki in bratje, namesto nasprotviki drug drugemu. Kdo sploh je imel koristi od tega? Od nas delaveckih nihige, neglede ali je bil kdo z U. M. W. ali pa z P. M. U.

Prostore v domu je s pričetkom tega leta prevzel znani naš rojaki in član kluba št. 47 JSZ Frank Kermelj. Smatra- mo, da je on zelo na mestu za to službo in skupno s soprogo bosta za dom lahko še več na- travnila. Oba sta družabnika.

Mi drugi pa pozabimo na vse prepreke, ki so zašli med nas

in konkurencijski uniji, kajti zanesli so jih drugi. Pomnimo, da le v slogu in v razumevanju drug drugega je moč. Pride čas, ko bomo imeli spet samo eno unijo in slovenske nasel-bine v teh krajih pa složnejše odnešanje med posamezniki in skupinami. — **Poročevalec.**

Odborniki kluba št. 27 in seznam priredb

Cleveland, O. — V odboru kluba št. 27 JSZ so za to leto sledi: tajnik-blagajnik Ivan Babnik; zapisnikar Jos. Jauch; organizator Louis Zorko; knjižničar August Kemar; tajnik med klubom in pevskim zborom "Zarja" Andy Turkman.

Nadzorni odbor: Anton Jan- kovič, John Lazar in Joseph Franček.

Odbor je bila Nemanjica demokratična, liberalna republika, so bile z njo Francija, Bel- gija in Anglija zelo arogantne. Določi krivčne versalistske pogodbе so se držale kot klošč.

Fašisti Hitlerju pa puste trga- ti pogodbе, graditi armado in utrdbe, ogrožati mir in se tre- sejo pred njegovimi izzivanji.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS:

At 3724 W. 26th Street

1:30-3:30; 6:30-8:30 Daily

Tel. Crawford 2212

At 1858 W. Cermak Rd.

4:30-6:00 p. m. Daily

Tel. Canal 1100

Wednesday and Sunday by appointment only

Residence Tel.: Crawford 8440

If no answer — Call Austin 5700

BARETINCIC & SON

Tel. 1475

POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street

JOHNSTOWN, PA.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00

na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri meseca.

Naslov: 540 W. Juneau Ave.

MILWAUKEE, WIS.

Slavje mladinskega društva SNPJ v New Yorku

New York City. — Tu bo ob- hajalo v nedeljo 24. januarja slavje desetletnice angleško poslujoče društva št. 580 SNPJ. Nastopil bo mladinski tamburški zbor, koncertni bariton Anton Šuhelj, pevski zbor "Slovan" in poleg teh bo na sporednu več drugih točk. Čuli bomo tudi dva govora. V imenu SNPJ nastopil predsednik njenega nadzornega odbora Frank Zaitz; znani pisatelj Lou's Adamč je bo počastil to slavje z nagovorom na navzoč. Each member will contribute 5c per month into the Flight treasury, and plans are being laid for another activity designed to swell the coffers which seem all too lean at present.

Poročevalec.**Pedpore španskim delavcem****V. IZKAZ**

Chicago, Ill. John Rak \$1.65; John Korach \$2.00; Frank Pechnik Jr. 25c; Rudy Hoechevar 10c, skupaj \$2.50. (Nabral John Rak.)

Nekdo iz države Utah \$1.00.

Elbert W. Va. Po \$1: Teodor Zabenec, Ivan Pavelič in Geo. Jergovich; Mike Prpic 50c; po 25c: Stava Katalinich, Mildred Bramovich, Berne Bramovich, Matt Bramovich in John Česnik, skupaj \$4.75. (Poslal Mike Prpic.)

Milwaukee, Wis. Dr. št. 24 SSPZ \$10.00. (Poslal Joe Widmar.)

Enumclaw, Wash. Jack Zaplotnik \$1; po 25c: John Galuf, George Potocnik, Louis Tokin, John Millarich, Frank Siskar, John Stormsek, Louis Knoll, Frank Remitz, John Rosenstejn in Tomaz Vertačnik, skupaj \$3.50. (Nabralo na seji dr. št. 738 SNPZ, poslal Louis F. Tokin.)

Presto, Pa. Klub št. 36 JSZ \$2.00.

Crested Butte, Colo. Dr. št. 397 SNPZ \$5.50. (Poslal John L. Tešek.)

Mountain Park, Alberta, Kanada. F. Pavelič \$2; po \$1: J. Sarich, V. Papich, Andy Sarich, Joe Drayosh, G. Mastelich, P. Svetlik, Geo. Gnatarič in Frank Katalinich; po 50c: J. Blazevič, Joe Gnjatovich, Mike Gnjatovich, Dan Gnjatovich, T. Zizek, L. Recek, T. Metlič, J. Dillan- sky, F. Temlenovich, C. Kolkočić, J. Cherwinka, J. Pavel, R. Smiljanich, W. Terrucci, A. Modic in Frank Lovšin; Peter Pavlich 40c; po 25c: J. Likavec, John Lazar, M. Butsla, G. Jakovac, B. Dimić, J. Paliotz, M. Pavelič, Joe Walurka, A. Rog, J. Drayosh; S. Brugar 35c, skupaj \$21.50. (Poslal Mata Radenčić.)

Gowanda, N. Y. Po \$3: Dr. št. 211 SSPZ in dr. št. 325 SNPZ; po \$1: Martin Matekovič in Joseph Bohinc; po 50c: Louis Lemont, John Matekovič, Mary Stibl, Joseph Zuker, Anton Žorko, Louis Buchaj, Anton Sever in John Steklas; po 25c: John Vehar in John Nečemer, skupaj \$12.50. (Poslal John Matkovič.)

St. Louis, Mo. Po 25c: Frank Kodelja, Frank Rozman, Louis Speck, John Lesar, Joseph Guscich, Frank Šimčič, Paul Komadina in Mrs. Speck; po 10c: Ant. Nebrgoj, Frank Bišček, Andy Beg, Matt Strukel in Martin Petrovič, skupaj \$2.50. (Poslal Frank Kodelja.)

Iron Mountain, Mich. Po 50c: Anton Lovričič

PROLETAREC

HYPOCRISY OF 'NEUTRALITY'

By Norman Thomas

One of the first questions before Congress, now in session, was that of neutrality. A resolution was passed forbidding the sales and shipment of arms to Spain.

There can be no doubt that sincere peace lovers honestly—but, as I believe, incorrectly—object to any shipment of war supplies to the Spanish government or any departure of volunteers, who on the other side of the water will seek ways to aid the Spanish Loyalists, on the ground that somehow or other the total effect of this will be to increase the likelihood of American participation in war.

Nevertheless, it is absurd on the record to believe that President Roosevelt or most Congressmen are acting in perfect good faith as pacifists or opponents of the arms trade in their sudden denunciation of the purchase by the Spanish government of certain airplanes and airplane engines.

It is a bitter world where such purchases have to be so carefully guarded against the evils of profiteering. Indeed it is a bitter world where a government needs such airplanes in the struggle against Fascist aggression.

But the plain fact is that to deprive the Spanish government of arms is directly to encourage a Fascist victory which menaces the peace of America as the sale of arms to a friendly government does not. The President knows or ought to know this. Conceivably he might say: "Even so, for the sake of precedent we must keep America entirely out of any business in arms."

But this is not at all what he has said or rather what he has done. Neither he nor Congress

DRUMS

Drums, drums up the street,
Tramp, tramp, marching feet,
Clank, clank, guns of death,
On, on, your glory to get.

Guns, guns everywhere,
Death, death, in the air,
Fight, fight, or lose your life,
Deep, deep cuts the knife.

Tears, tears for the dead,
Money, money murder lead,
Silence, silence shall we meet,
Marching, marching down the street.

Over, over is the war,
Fields, fields filled with gore,
Dead, dead all the men,
Forget, forget once again.

Crosses, crosses row on row,
Guns, guns to kill the foe,
God, God will it never end,
Peace, peace to us send.

Jos. A. Mihalka.

THE AUTO STRIKE

By Norman Thomas

The beginning of the strike against General Motors is of enormous importance to the entire labor movement. It is likely to involve a test of the value of the friendship of the all powerful Democratic Party for the workers, a friendship upon which labor in the last campaign leaned so trustingly.

As to the issues, a fair minded reader ought to get an appreciation of the justice of the workers' cause by reading the two statements; one by President Martin of the Automobile workers and the other by President Sloan of the General Motors Corporation.

The particular demands of the union all seem on the face of them reasonable. Unquestionably they are the sort of thing the workers desire and should want to discuss with the bosses. But Sloan won't talk to the Union's Committee. That's the fundamental fact and all this protestation of desire to avoid a labor dictator is applesauce.

Here, then, is wishing success to the automobile workers and every other union which on land or water is challenging the power of entrenched capital in the interest of the workers!

It behoves every Socialist to do all in his power to aid the unions in their struggle. All Socialists who are members of them have a special obligation to show their loyalty and their wisdom at this time. Differences of opinion must not be allowed to produce division in the face of the enemy. And Socialists will find in the situation a chance to help their brothers and sisters understand that the real enemy is the system which gives such vast power over human beings to absentee owners, a system which will not even permit genuine collective bargaining without determined struggle.

SOCIAL STUDY CLUB ACTIVITIES

Chicago, Ill. The meeting of our Social Study Club last Friday night drew up plans for activities in the near future. Every member obligated himself to recruit our friends to attend the next meeting. Oscar Golma was assigned to prepare an outline and lead the discussion on the Spanish Civil war. Comrade Donald J. Lotrich reported on the progress made in literature sales for 1936. Quite a few of the members were absent. It is necessary and important that all members attend the next regular meeting on Friday, February 12, as there is always plenty of work to be done. Bring your friends along.

Beyond that we can protest and protest most vigorously against the discrimination which allows Japan and China to buy supplies refused to Spain.

FASCIST FRANCO INTERNATIONALIST

A story current in Madrid concerns an interview with the Fascist leader, Franco, which goes like this: "What artillery have you, General?"

"German."

"What airplanes have you?"

"Italian."

"And your troops, what are they?"

"Moorish and the Foreign Legion."

"Is there anything Spanish about your campaign?"

"Oh, yes. The target."

Little Difference

In hard times, the poor have nothing with which to buy things, and in good times they cost more than they can afford.

CONTROLLED RECOVERY

Now that there is recovery and prosperity for all except about nine-tenths of the people, the administration is getting skittish lest the recovery should get out of hand and become boom, followed by a smash.

Therefore, there will probably be talk of "stabilization" or some other word that may be invented to fill the bill.

Even though there are about nine million unemployed and a great many more millions of women and children cursed with the unemployment of their men, besides many other millions working for wages that are below a decent standard of living, yet the prosperity for the few is becoming so marked that it is liable to create rising prices, higher costs, the skyrocketing of the stock market, etc.

How to prevent such a development and still retain the dog-eat-dog system, is the problem. Making a leopard change its spots by giving it new thought treatments is a mild problem by comparison.

But men who are bent upon saving the dog-eat-dog system will catch at straws. Perish the thought of considering any such sensible notion as the abolition of that system.

Of course, there are some little things that can be done, but will they be effective? The reserve requirements of the banks can be raised so that they will not have so much money on hand to loan for stock

GOING INTO A HUDDLE

THE OLD YEAR SUMMARIZED

The year 1936 presented many developments encouraging to the advocate of political and industrial democracy and many that were profoundly discouraging, according to the summary of the year's events just made public by Harry W. Laidler, executive director of the League for Industrial Democracy.

Dr. Laidler set forth the trend toward world war as the most ominous of the world trends in 1936. The League for Industrial Democracy executive saw, on the other hand, signs of progress in the labor movement on the economic, co-operative and political fields.

"The year 1936," declared Dr. Laidler, "has been a year of great social and international confusion. Many national and international forces at work have given considerable causes for optimism to the progressive forces of the nation. Others have led many to despair of the immediate future. Ten developments during the year favorable to democratic progress in industry or politics are, in my opinion:

"1. The reduction in the ranks of the unemployed, although a great army of nine million is still out of work despite the recent increases in industrial production and in business turnover.

"2. The beginnings of an aggressive campaign of organization in

the electric-equipment, steel, automobile, and other basic industries along industrial lines, under the direction of the C. I. O.

"3. The increase of social insurance legislation, although most of the unemployment insurance and old age pension legislation passed last year will have to be fundamentally revised to meet the needs of the times.

"4. The increased interest and experimentation in consumers co-operation in the United States, as indicated by the enthusiastic reception accorded to the Japanese Kagawa, the recent favorable action of American labor, the appointment of the American commission to study co-operation abroad and the remarkable growth of co-operative enterprises.

"5. The increased interest among workers and farmers in independent political action, an interest which promises to be crystallized in the formation of a national Farmer-Labor party in the not-distant future.

"6. The refusal of the American people to base their hopes on Father Coughlin, Gerald Smith, Congressman Lemke and Dr. Townsend as the fathers of a third party movement in the United States; likewise the refusal of the American voters to seek economic salvation in the laissez faire monopoly-capitalism advocated by the Republican party.

"7. Increased resistance to the suppression of civil rights and to Fascist trends in several parts of the country, as indicated by the senate investigation into the use of detective agencies in labor disputes, the break-up of the Black Legion, the conviction of the Arkansas "slaver" the preservation of civil liberties, the success of the anti-Hearst campaign, etc. The stated refusal of the new commander of the American Legion to permit this organization to be used to break up radical meetings is a welcome sign of the year.

"8. The abandonment of the Monroe Doctrine as an instrument for American imperialism and the advances taken at the inter-American conference toward the preservation of peace throughout North and South America.

"9. The victory of the People's Front in France, of the Social Democrats in Sweden and the continued resistance of the Spanish loyalist government to the Fascist forces.

"10. The adoption of the new Russian constitution along more democratic lines to be followed, friends of democracy hope, by the actual application of democratic principles to honest critics of the Stalin regime. (The continued prosecution of critics of Stalin and the protest of the Russian government against governments providing a refuge for Leon Trotsky and others do not, however, seem to many to be consistent with Russia's new policies as described in the new constitution.)

"Numerous developments throughout the year may be listed on the debit side of the ledger. They include:

"1. Such international events shamed as the rape by Italy of Ethiopia; the increased militarization of Germany in preparation for another war and Germany's interference in Spain; the Japanese ventures in China; the civil war in Spain with its threat to world peace, and the breakdown of the machinery of the league of nations as an effective instrument for the prevention of war.

"2. The entrenchment of Gen. Batista as the absolute dictator of Cuba and the continuance and strengthening of dictatorships in many other Latin-American countries.

"3. The increased appropriations for the army and navy of the United States, not as a means, many claim, of national defense, but as a possible basis for operations in the Far East resulting from disagreements over trade, credit and raw materials.

"4. The growing rift in the American labor movement between the craft and industrial unions.

"5. The wholesale discharge from the WPA of thousands of men and women who were unable to obtain work in private enterprise and the threat of further reductions in work relief and home relief in the immediate future.

"6. The future of social legislation to meet the minimum needs of

Continued on page 5.

SEARCHLIGHT

By
DONALD
J.
LOTRICH

I listened to the President's address on the state of the nation, which he delivered to the joint session of the House and the Senate, and I must say that it sounded as radical as any American President has ever delivered. More than that, one would be inclined to say that it was a masterful jibe at the Supreme Court and that practically a bold challenge was hurled at the almighty Court; if it wasn't that we knew something about the record of the present administration. In the same speech in one breath the President was for democracies and republican forms of government and at the same time he wanted to be neutral on the Spanish Civil War where a democracy is desperately struggling to exist against the fascist curse. The President had hardly finished his address, when Congress passed a resolution to forbid shipment of arms for the defense of their democracy. If the President really meant what he said, that it was our duty to assist a legally constituted democratic government.

Roosevelt is serving the interests of the capitalists and with them they maneuver back and forth permitting fascism to raise its head and then denouncing it. They then dilly-dally back and forth until they cobweb themselves so bad that they forget all about their golden promises. That's precisely what France has been doing. And the English, too. First, they set up the Hitler's and Mussolini's and when these maniacs get too bold and have gone too far they try to stop them, something that can't be done. The result is that everyone's nerves are upset and the big hungry dog of war (capitalism) is waiting to destroy untold wealth and countless millions of good bodies. Again we say, the people are getting exactly what they vote for. Hitler was voted in.

The prize tweezers of the week goes to Hitler blaming the Russian Ambassador to Spain for causing lies and ill feelings to go the round about Hitler's aims in Spanish Morocco. The fact that German soldiers are occupying parts of Morocco and building fortifications is only a nightmare to Hitler. It may yet prove to be the nightmare which will make Hitler walk in his sleep and get "bumped off."

We read with satisfaction reports and editorials on Spain in the Chicago Tribune and Chicago Daily News. Though the News' foreign correspondents have always been more just in reporting the situation, the Tribune must have gotten a heart throb for Spain for now that hundreds of thousands of able bodied men, women and children have lost their lives, they admit the right for the Spanish government to defend itself. Whereas through the early stages of the struggle and until very recently the Tribune crucified the Reds, Communists, Socialists and Anarchists of Spain. It must be that the Tribune fell out with Franco. Or that they were double-crossed. How else can the Tribune change its opinion?

In connection with the funds our own organization is collecting and that of the S. N. P. J. for the Spanish Loyalists, and our people are doing a fair job, the story of the Debs battalion of Americans (many Socialists) being enrolled now is certainly the kind of news that gives us more courage and desire to help the poor devils of Spain. The comrades of New York are to be congratulated for taking the initiative to form this battalion, to be known as the Eugene V. Debs battalion. We hope that they may serve the cause brilliantly and that they return to us soon in sound health.

Just now the auto strike in America is in the limelight. We are not at all astonished at the stubbornness and the trickery employed by the employers. That's their job. But it is disgusting as the Dickens to see the American Federation of Labor acting as a strikebreaker. Frey, Green and others, leaders of various craft unions, are actually working with the bosses against the workers now striking. What else can they do but alienate the workers from the A. F. of L.? Just because the A. F. of L. couldn't organize the auto workers and the C. I. O. has outsmarted the employers, in comes the A. F. of L. to the rescue. But we all hope that even with their help General Motors will not win. And may these reactionary misleading labor leaders soon find their places in the ditch.

The Yugoslav Socialist Federation Executive Committee met last Thursday to receive reports and to make plans for the work ahead. The Educational Bureau sub-committee reported on the 1936 affiliations and the distribution of over 3000 books. 1937 should be a good year for the Educational Bureau.